

Dos mons cara a cara

Un mateix dia, dues mirades oposades: explica la trobada entre europeus i americans des dels dos costats i descobreix per què la història mai no és d'un sol color

1 El repte

LA MISSIÓ

Octubre de 1492. A la platja d'una illa del Carib, dos mons que no saben que l'altre existia es troben de cop, cara a cara. Uns hi veuen una **gran descoberta**; els altres, l'arribada d'uns éssers desconeguts que ho canviaran tot. El teu repte: explicar **el mateix moment des dels dos costats** i respondre una pregunta que els historiadors es fan sempre: **per què el mateix fet es pot explicar de maneres tan diferents?**

Aquesta és una feina **individual** (o per parelles). No has de triar qui té raó, sinó **entendre les dues mirades**. És el que fan els bons historiadors: abans de jutjar, intenten comprendre com veia el món cadascú.

1.1 Per què val la pena?

Durant segles, aquesta història s'ha explicat només des d'un costat: el dels europeus, que en deien «el descobriment d'Amèrica». Però **per als pobles que ja hi vivien**, allò no es va descobrir res: era casa seva. Aprendre a mirar un mateix fet des de diversos punts de vista —el que els historiadors anomenen **multiperspectivitat**— és una de les eines més potents per entendre la història... i el món d'avui.

SAPS QUE...?

Fixa't en una dificultat real: de la veu dels europeus en tenim molts documents (diaris, cartes, cròniques), però de la veu dels pobles indígenes ens n'ha arribat **molt poca**, perquè els qui van escriure la història van ser, sobretot, els vencedors. Per això imaginar amb respecte i amb rigor «l'altra mirada» és, també, una manera de fer-los justícia.

2 Com treballarem

Faràs el repte en **quatre sessions**:

- 1 L'escena:** tries el moment de la trobada i estudies com veia el món cada costat.
- 2 Les dues veus:** escrius el relat del mateix moment des dels dos punts de vista.
- 3 La reflexió:** expliques per què les dues mirades són tan diferents.
- 4 La posada en comú:** comparteixes el treball i debateu quina paraula descriu millor el que va passar.

SESSIÓ	TÍTOL	QUÈ FAREU
1	L'escena i les dues mirades	Trieu el moment de la trobada i estudeu les dues mirades i les pistes de l'historiador.
2	Les dues veus	Redacteu els dos relats del mateix moment, en primera persona (l' europeu i la persona indígena).
3	La reflexió	Escriviu la reflexió : per què les dues versions són tan diferents? Què ens ensenya?
4	La posada en comú	Es comparteixen alguns treballs i es debat: ¿«descobriment», «trobada» o «conquesta»? Valoració i tancament.

*Producte final: el **dobte relat** (les dues veus + la reflexió; vegeu el capítol 4). Aquesta SA equival al **30 %** de la nota de la unitat; s'avalua amb la rúbrica del capítol 5.*

3 Materials de treball

3.1 Tria l'escena

Has d'explicar **un sol moment**, el mateix per a les dues veus. Tria'n un:

- **El primer desembarcament:** els europeus baixen a la platja per primera vegada i veuen els habitants de l'illa; aquests veuen arribar unes naus i uns homes que mai no havien imaginat.
- **El primer intercanvi:** europeus i indígenes s'ofereixen objectes (miralls, teixits, or, aliments) sense entendre's la llengua.
- **El primer malentès:** un gest o una paraula que cada costat interpreta de manera completament diferent.

3.2 Les dues mirades

Per construir cada veu amb rigor, pensa com veia el món cadascú:

La mirada de l'europeu

Ve d'un viatge llarguíssim i perillós. Creu que ha arribat a l'Àsia («les Índies»). Busca or, espècies i riqueses, i vol estendre el cristianisme. Veu gent molt diferent i no entén ni la llengua ni els costums. Pensa que la seva cultura és superior.

CERCA, FE I SORPRESA

La mirada de la persona indígena

És a casa seva, en una terra que coneix bé i amb una cultura pròpia i rica. Veu arribar unes naus enormes i uns homes amb roba, barbes i armes desconegudes. No sap d'on vénen ni què volen. Sent curiositat... i també por.

CASA, ESTRANYESA I POR

3.3 Pistes de l'historiador

Per donar rigor als teus relats, recorda:

No era un món buit

Amèrica tenia milions d'habitants i grans civilitzacions (asteca, maia, inca), amb ciutats, temples i coneixements avançats. Evita pintar-los com a «salvatges».

El malentès de les «Índies»

Els europeus creien que eren a l'Àsia; per això van dir «indis» als americans. Tots dos costats interpretaven l'altre amb idees equivocades.

Evita l'anacronisme

Cap dels dos personatges sap el que passarà després. No facis que l'indígena «endevini» la catàstrofe ni que l'uropeu parli com una persona del segle XXI.

SAPS QUE...?

Les paraules no són neutres. Dir «**descobriment**» ho mira tot des dels europeus (com si abans no hi hagués res). Per això molts historiadors prefereixen parlar de «**trobada**» (o «encontre») de mons, o fins i tot de «**conquesta**». A la sessió 4 en debatreu: quina paraula t'sembla més justa, i per què?

4 El producte final: el doble relat

Has de lliurar tres parts:

- 1 El relat de l'uropeu.** En primera persona, explica el moment triat tal com el viu i l'entén un membre de l'expedició.
- 2 El relat de la persona indígena.** En primera persona, explica **el mateix moment** tal com el viu i l'entén algú que ja vivia a l'illa.
- 3 La reflexió.** Un paràgraf que respongui: per què les dues versions són tan diferents, si expliquen el mateix? Què ens ensenya això sobre com s'escriu la història?

*Cada relat pot ser breu (8-12 línies). El que importa és que les dues veus siguin **creïbles i diferents**, que siguin **fidels a l'època** i que la reflexió demostrï que has entès la idea de **multiperspectivitat**.*

SAPS QUE...?

Si treballeu per parelles, podeu repartir-vos les veus (un escriu l'uropeu i l'altre l'indígena) i, després, llegir-les **de costat**, frase a frase, per veure com xoquen. La reflexió, però, escriuiu-la junts: és la part que demostra que heu entès de què anava tot plegat.

5 Avaluació

Així es valorarà el teu doble relat:

DIMENSIÓ	NA	AS	AN	AE
Rigor històric	Idees anacròniques o errònies.	Algun element real de l'època.	Tots dos relats són fidels al 1492.	Detalls rics i ben documentats, sense anacronismes.
Les dues veus	Una sola mirada o totes dues iguals.	Dues veus, però poc diferenciades.	Dues veus clares i versemblants.	Dues veus profundes, amb autèntica empatia històrica.
Reflexió crítica	No explica les diferències.	Explicació molt simple.	Explica bé per què difereixen les mirades.	Reflexió fina sobre la multiperspectivitat.
Expressió escrita	Confusa o amb molts errors.	S'entén, amb errors.	Clara i ordenada, en primera persona.	Clara, acurada i amb dues veus pròpies.
Vocabulari específic	No usa termes de la unitat.	Usa algun terme.	Usa diversos termes correctament.	Domina el vocabulari de la unitat amb naturalitat.

5.1 Connexió amb el currículum

Aquesta SA desenvolupa, de la unitat «Un món per descobrir», els criteris sobre el **xoc de mons i les seves conseqüències**, el **tractament crític de la informació i la multiperspectivitat** i la **comunicació** amb vocabulari específic, segons el Decret 175/2022. En ser individual i molt flexible, és molt adequada per a la personalització (DUA).